

2)

PK 2333 10 Patajoki

x = 6866 50 (punaiset koordinaatit), 6866 38 (mustat)

y = 3414 20 (punaiset), 2571 74 (mustat)

z = n. 85-86 (kulttuurikerros)

Prof. Janne Vilkuna (Jyväskylän yliopisto/museologia) soitti maanantaina 11. 10. 1999 prof. Matti Saarnistolle (Geologian tutkimuskeskus) ja ilmoitti, että tutkija Timo Sepänmaa (Keski-Suomen museo) oli löytänyt merkkejä transgressiokerroksen alle jääneestä kivikautisesta asuinpaikasta. Sepänmaa ilmoitti tarkemmat tiedot tästä myös geologisesti poikkeuksellisen kiinnostavasta havainnostaan Saarnistolle, mm. maanomistajien yhteystiedot. Koska olimme lähdessä viikonlopuksi Asikkalaan muikkuverkoille, päätimme käydä tutustumassa tähän epätavalliselta vaikuttavaan löytöpaikkaan. Tarkastusmatkaan osallistuivat Matti ja Marketta Saarnisto, Aleksanteri Saksa (Pietari/Joensuu) ja J.-P. Taavitsainen. Lisäksi paikalle saapuvat maanomistajat Antti ja Sirkka Rantanen (os. Patajoentie 393, 42100 Jämsä, puh. 014-786 134).

Asuinpaikka sijaitsee Patajoen pohjoispuolella n. 100 m joesta. Löytöpaikan edustalla olevaa peltoa kutsutaan Toukkalan pelloksi. Sorakuopan seinämän keskivaiheilla näkyi tumma, parhaimmillaan n. 20 cm paksu ja n. 12,5 m pitkä ja yhtenäinen juova, kulttuurikerros, jossa oli palaneita luunsiruja ja -muruja, kvartsi-iskoksia sekä palaneita kiviä (vaikutti siltä, että niitä olisi ollut erityisesti kerroksen alaosassa). Kerros oli n. 6-7 metrin korkeudella sorakuopan pohjalta. Sen päällä oli n. 2,5 m soraa ja hiekkaa. Jäljellä oleva terassi ulottui kuopan reunalta kulttuurikerroksen keskivaiheilta mitattuna n. 10 m jyrkän kivisen törmän juurelle.

Kulttuurikerros oli merkitty paaluin kuopan seinämään. Matti Saarnisto otti kerroksesta kolme ajoitusnäytettä: 1. näyte oli n. kuusi m, 2. näyte n. viisi ja puoli m ja 3. näyte n. kaksi metriä itäisestä paalusta.

Asuinpaikka on sijainnut edullisessa paikassa etelärinteessä pitkä vuonomaisen lahden suulla salmen pohjoisrannalla. Asuinpaikan länsipuolella salmi laajenee leveämmäksi lahdeksi.

Koko näkyvä kerrostuma sekä kulttuurikerroksen alla ja päällä oleva kerrostuma oli rantakerrostumaa eli rantaterassin materiaalia, hyvin lajittunutta kerroksellista soraa ja hiekkaa. Kuopan itäpäässä näkyi jyrkkiä hiekassa jyrkkäasentoisia luiskakerroksia - tyypillisiä rantaterassin distaaliosan kerroksia. Muinais-Päijänteiden taso tällä alueella on n. 98 m.p.y. Peruskartan mukaan kivirakan alarajan korkeus on n. 90 m, joten kulttuurikerroksen ikä on vanhempi kuin Muinais-Päijänteiden transgression huippu eli todennäköisesti huomattavasti vanhempi kuin 6100 radiohiilivuotta (Saarnisto Matti 1971, The upper limit of the Flandrian transgression of Lake Päijänne, Societas Scientiarum Fennica, Commentationes Physico-Mathematicae 41:149-170).

Saarniston alustavaan diagrammikonstruktion (17.10.1999) perustuvan arvion mukaan asuinpaikka on yli 7200 radiohiilivuotta vanha, mahdollisesti aikahaarukka on (8500-) 8000 - 7200 radiohiilivuotta. Kulttuurikerroksen alta puuttuva maannos saattaa merkitä tilannetta, jossa rantaterassi on pysynyt pitkään vesirajassa. Tällainen tilanne oli Jämsässä Päijänteiden vesistön kuroutumisen yhteydessä ja ennen kuin

Muinais-Päijänteiden transgressio nosti vedenpintaa nopeasti. Edellä esitetty ikäarvio perustuu oletukseen, jonka mukaan kulttuurikerroksen korkeus on 85 - 86 m merenpinnasta. Arvio muuttuu, mikäli todellinen korkeus on toinen.

Turussa, 18. 10. 1999

J.-P. Taavitsainen